

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

МАКАРЕНКО Олена Леонідівна

УДК: 378.22:[37.091.12.011.3-051:37.012](043.3)

**ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ З ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ У
ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ-2017

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
СЕРГІЄНКО Володимир Петрович,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, декан факультету
перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ШАПРАН Ольга Іллівна,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія Сковороди»,
завідувач кафедри педагогіки;

кандидат педагогічних наук, доцент
КУХ Аркадій Миколайович,
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка, професор кафедри методики
викладання фізики та дисциплін технологічної
освітньої галузі.

Захист відбудеться 12 жовтня 2017 року о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.01 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9).

Автореферат розісланий 12 вересня 2017 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. Д. Сиротюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Динамічні глобальні зміни, викликані переходом людства на новий рівень розвитку, стали передумовою підвищення вимог щодо підготовки висококваліфікованих фахівців у всіх галузях. Інформаційне суспільство потребує професіонала, який має набір набутих знань і сформованих умінь у своїй галузі, а також володіє комплексом загальних ключових компетентностей, важливих у ХХІ сторіччі. Зокрема, прагне до саморозвитку та навчання впродовж життя, вміє працювати в команді задля досягнення стратегічних цілей організації, опрацьовувати й аналізувати відомості з різних джерел, ставити перед собою цілі та досягати їх.

Запровадження практики освітніх вимірювань (ОВ) в Україні актуалізувало проблему підготовки високопрофесійних фахівців у цій галузі. Потреба в таких фахівцях зумовлена, зокрема, впровадженням зовнішнього незалежного оцінювання учнів, масовим використанням тестових технологій і проведенням моніторингових досліджень в освітньому процесі навчальних закладів усіх рівнів, застосуванням тестування для добору персоналу роботодавцями у державному та приватному секторах тощо. Здебільшого особи, які працюють у зазначеній галузі, здобули вузькоспеціальну вищу освіту й не мають професійної підготовки з освітніх вимірювань.

З 2009 по 2012 рік в Україні виконувався міжнародний проект «Освітні вимірювання, адаптовані до стандартів ЄС» (Project 145029-TEMPUS-2008-SE-JHCR «Educational Measurements adapted to EU Standards») за програмою Європейського Союзу Tempus IV, спрямованою на модернізацію вищої освіти, сприяння проведенню соціальних та економічних реформ у країнах-партнерах Європейського Союзу. Основною метою зазначеного проекту було здійснити внесок у реформу вищої освіти України шляхом запровадження професійної підготовки фахівців з освітніх вимірювань, популяризувати ідеї, суть та методи освітніх вимірювань в українському суспільстві. Цей проект заклав базовий і міцний фундамент у становлення та розвиток нової для українського простору вищої освіти спеціальності.

Наразі підготовка фахівців з ОВ на рівні магістратури ведеться в таких п'яти вітчизняних університетах: з 2011 року – у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, з 2012 року – у Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка, з 2013 року – у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя, з 2014 року – у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького та з 2015 року – у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. Група викладачів цих університетів О. В. Авраменко, Т. В. Бодненко, Ю. О. Ковальчук, Л. О. Кухар, Т. В. Лісова, Р. Я. Ріжняк, В. П. Сергієнко визначили загальні напрями дослідження та продовжують висвітлювати деякі аспекти професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань.

Водночас аналіз наукових джерел із проблеми дослідження засвідчив, що увага науковців зосереджується на таких аспектах професійної підготовки як

методологічні основи сучасної філософії освіти (В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень та ін.), проблеми неперервної професійної освіти, навчання впродовж життя (С. У. Гончаренко, Н. Г. Ничкало, Н. Г. Протасова, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер та ін.), вищої педагогічної освіти (В. І. Бондар, А. А. Булда, Л. П. Вовк, О. В. Глузман, Н. М. Дем'яненко, О. В. Матвієнко, В. І. Луговий, В. К. Майборода, С. М. Ніколаєнко, О. В. Тимошенко та ін.). Проблемам підготовки магістрів у галузі освіти присвячено наукові розвідки вітчизняних науковців: В. А. Берека, В. І. Бондар, С. В. Бурдіна, Р. А. Гейзерська, І. І. Драч, А. Н. Светлорусова, І. В. Шаран та ін..

Однак серед численних та вагомих наукових праць обґрунтуванню принципів засад, змісту, закономірностей та напрямів організації процесу професійної підготовки майбутніх магістрів з освітніх вимірювань не приділялося достатньої уваги. Аналіз фундаментальних наукових досліджень, нормативно-правових документів, а також сучасного стану вищої освіти і потреб ринку праці сприяв виявленню низки суперечностей між:

- існуючою практикою підготовки магістрів з освітніх вимірювань та щораз вищими вимогами ринку праці до таких фахівців;
- суспільною потребою у зазначених фахівцях, викликану реформами у галузі освіти, та обсягами підготовлених магістрів і нинішніх магістрантів;
- принципами і підходами, декларованими новою парадигмою вищої освіти – студентоцентрованим навчанням, та наявними навчальними планами підготовки магістрів з освітніх вимірювань.

Розв'язання вказаних суперечностей потребувало розв'язання наукової проблеми, яка полягала у пошуку узагальненої комплексної моделі професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань з урахуванням сучасних тенденцій розвитку освіти і потреб ринку праці. Тому необхідність цілісного аналізу процесу професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань як принципово нової для вищої освіти України спеціальності та потреба її вдосконалення зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: **«Підготовка магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри комп'ютерної інженерії та освітніх вимірювань Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, а також у рамках виконання міжнародного проекту «Освітні вимірювання, адаптовані до стандартів ЄС» за програмою Європейського Союзу Tempus IV (2008 - 2012 рр.), проекту підтримки магістратури з освітніх вимірювань згідно Меморандуму про співпрацю між Американськими Радами з міжнародної освіти та Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова (2013 - 2015 рр.) й у рамках прикладного дослідження за рахунок видатків державного бюджету «Інформаційно-аналітична система самооцінювання освітньої діяльності педагогічного університету» (2014 - 2016 рр.).

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 3 від 23.10.2012 р.) й узгоджено в бюро Ради з координації наукових досліджень у

галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 1 від 29.01.2013 р.).

Мета дослідження полягає у розробленні, обґрунтуванні та впровадженні структурно-функціональної моделі підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання.

Реалізація поставленої мети потребувала виконання таких **завдань дослідження**:

1. Проаналізувати сучасний стан теорії і практики освітніх вимірювань, керуючись результатами концептуально-порівняльного та системного аналізу наукових джерел.

2. Дослідити сутнісні характеристики та зміст магістерської підготовки з освітніх вимірювань у зарубіжних і вітчизняних вищих навчальних закладах.

3. Сформулювати й обґрунтувати критерії та показники готовності магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності, а також психолого-педагогічні умови формування готовності.

4. Розробити, обґрунтувати та впровадити структурно-функціональну модель професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання.

5. Експериментально перевірити доцільність упровадження авторської структурно-функціональної моделі професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання і вірогідність результатів дослідження.

Об'єкт дослідження: професійна підготовка магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті.

Предмет дослідження: готовність магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності.

Для виконання цих завдань і досягнення зазначеної мети було застосовано такі **методи дослідження**: *теоретичні*: структурно-функціональний, логіко-системний, порівняльний аналіз наукової методологічної, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури з проблеми дослідження для розгляду теоретичних питань, уточнення базових понять дослідження та формування понятійного апарату; концептуально-порівняльний та системний аналіз для з'ясування сучасного стану теорії і практики освітніх вимірювань в Україні та організації навчального процесу професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у зарубіжних і вітчизняних університетах; методи систематизації, зіставлення, синтезу та узагальнення для висвітлення теоретичних та практичних засад професійної підготовки магістрів з ОВ; метод моделювання для розроблення структурно-функціональної моделі професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання; *емпіричні*: праксиметричні, а саме вивчення нормативно-правових актів у галузі вищої професійної освіти; вивчення та узагальнення досвіду професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань; контент-аналіз навчальних планів та програм професійної підготовки зі спеціальності «Освітні вимірювання» освітнього рівня «магістр» для з'ясування специфіки змісту; діагностичні, серед яких психолого-діагностичне анкетування,

опитування, бесіди з викладачами та студентами, спостереження за навчальним процесом для виявлення особливостей організації навчального процесу, розроблення навчальних програм підготовки магістрів з освітніх вимірювань, педагогічне тестування; педагогічний експеримент для підтвердження ефективності структурно-функціональної моделі професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у результаті експериментального її впровадження у навчальний процес; методи математичної статистики для опрацювання результатів педагогічного експерименту та якісної й кількісної перевірки вірогідності результатів дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що *вперше*:

- сформульовано й обґрунтовано критерії (когнітивний, діяльнісний, ціннісний, мотиваційний), показники та рівні готовності магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності;

- визначено та проаналізовано психолого-педагогічні умови ефективної підготовки магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності, а саме: 1) єдність теоретичної та практичної складових навчального процесу із забезпеченням мотивації до навчання; 2) наявність комплексної системи практичної підготовки магістрів з освітніх вимірювань, зорієнтованої на ознайомлення магістрантів з умовами майбутньої професійної діяльності ще під час навчання; 3) реалізація принципів студентоцентрованого навчання в організації навчального процесу професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань; 4) ефективне використання інформаційного навчального середовища.

- розроблено, теоретично обґрунтовано, впроваджено й експериментально перевірено структурно-функціональну модель підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання, яка складається з цільового, змістово-операційного та результативного блоків;

- *уточнено*: формулювання визначення поняття «освітні вимірювання» з урахуванням зарубіжного та вітчизняного досвіду, а саме: «Освітні вимірювання – це наукове знання, яке вивчає історію, теорію та методику розроблення і використання інструментарію вимірювань досягнень в усіх сегментах освітньої сфери, застосування математико-статистичного аналізу до результатів вимірювань та їх інтерпретацію».

- *подальшого розвитку набули*: понятійний апарат теорії освітніх вимірювань; поняття готовності магістрів до професійної діяльності, теоретичні та методичні засади підготовки магістрів.

Практичне значення полягає в тому, що розроблено низку навчальних і робочих програм, а також навчально-методичне забезпечення таких дисциплін: «Основи освітніх вимірювань», «Методика та методологія наукових досліджень в освітніх вимірюваннях», «Тестування в галузі HR-менеджменту», «Методичне забезпечення діяльності центрів оцінювання якості освіти», «Зовнішнє незалежне оцінювання», які використовувалися не лише під час магістерської підготовки, але і для слухачів курсів підвищення кваліфікації з освітніх вимірювань та моніторингу якості освіти, які запроваджено на факультеті перепідготовки та

підвищення кваліфікації Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Розроблено та впроваджено у навчальний процес дистанційні курси вказаних дисциплін у LCMS Moodle, комплекс тестових завдань для ефективного моніторингу результатів навчання, рівня сформованості готовності магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності. Підготовлено методичні рекомендації щодо проходження виробничої практики магістрантами спеціальності «Освітні вимірювання» та щодо підготовки курсової та магістерської робіт. Сформовано українсько-англійський інформаційний пакет спеціальності «Освітні вимірювання».

Основні положення дисертаційного дослідження можуть бути також використані для розроблення навчальних програм, навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій для студентів та викладачів ВНЗ, а також слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти у напрямі освітніх вимірювань та моніторингу якості освіти, що сприятиме підвищенню ефективності й результативності підготовки майбутніх фахівців, які професійно визначатимуть рівень якості освіти у будь-яких галузях.

Впровадження результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження, авторську структурно-функціональну модель підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання, авторський пропедевтичний курс «Основи освітніх вимірювань», практичний тренінговий курс «Тестування в галузі HR-менеджменту», курс «Методичне забезпечення діяльності центрів оцінювання якості освіти», адаптований курс «Методика та методологія наукових досліджень в освітніх вимірюваннях», методичні рекомендації та інші результати дослідження впроваджено у систему професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка про впровадження № 07-10/468 від 14.03.2016 р.), Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (довідка про впровадження № 13 від 22.02.2016 р.), Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (довідка про впровадження № 22/03 від 15.02.2016 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка про впровадження № 20 від 15.03.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. У публікаціях, підготовлених спільно зі співавторами, внесок здобувача полягає: в узагальненні стану підготовки магістрів з освітніх вимірювань в Україні [5]; в аналізі та узагальненні наявних формулювань терміну «освітні вимірювання» та синтезі авторського визначення [8]; у розкритті сутності професійної компетентності магістрів з ОБ [15]; у підготовці методичних рекомендацій з написання магістерської роботи [3]; у формуванні інформаційного пакету спеціальності «Освітні вимірювання» [1]; синтезі напрямів розвитку магістратури з освітніх вимірювань [11].

Апробація результатів дослідження. Основні результати та теоретичні положення дисертації висвітлено та обговорено на науково-практичних конференціях і семінарах різних рівнів: *міжнародних*: «Міжнародний форум фахівців у галузі освітніх вимірювань» (Київ, 2012); «IV Міжнародна літня школа

«Освітні вимірювання: викладання, дослідження, практика» (Форос, 2012); «Міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми методології та методики навчання фізико-математичних дисциплін» (Київ, 2013); «V Міжнародна науково-практична конференція «Науково-методичні засади управління якістю освіти у вищих навчальних закладах» (Київ, 2013); «III Міжнародна науково-практична конференція FOSS Lviv 2013» (Львів, 2013); «Міжнародна конференція «Tempus-Україна@20» (Київ, 2013); «IV Міжнародна науково-методична конференція «Освітні вимірювання – 2013. ЗНО як інструмент забезпечення рівного доступу до вищої освіти й оцінювання якості освіти: оцінювання, інтерпретація, використання результатів» (Івано-Франківськ, 2013); «VII Міжнародна науково-практична конференція «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології» (Ялта, 2013); «Міжнародний науково-практичний конгрес «Інфокомунікаційні технології в освіті» (Київ, 2014); «IV Міжнародна науково-практична конференція «Формування компетентностей обдарованої особистості в системі освіти» (Київ, 2014); «VIII Міжнародна науково-практична конференція «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології» (Кропивницький, 2014); «Міжнародний науково-практичний семінар «Комп'ютерно орієнтовані системи навчання природничо-математичних дисциплін» (Київ, 2014); «V Міжнародна науково-методична конференція «Освітні вимірювання-2015. Реформування зовнішнього незалежного оцінювання: методологія, модель, основні складові» (Одеса, 2015); «IX Міжнародна науково-практична конференція «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології» (Кам'янець-Подільський, 2015); «IV Міжнародна науково-практична конференція «Європейська інтеграція вищої освіти в контексті Болонського процесу» (Київ, 2015); «X Міжнародна науково-практична конференція «Вища освіта України у контексті інтеграції європейського освітнього простору» (Київ, 2015); «X міжнародна конференція «Нові інформаційні технології в освіті для всіх» (ІТЕА-2015) (Київ, 2015); «II Міжнародна науково-практична конференція «Формування державної освітньої політики: філософські, теоретичні та прикладні аспекти» (Київ, 2016); «Міжнародна науково-практична конференція «Викладач і студент: мобільність в умовах кредитно-трансферної системи» (Черкаси, 2016); Міжнародна інтернет-конференція «Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій» (Слов'янськ, 2017); *всеукраїнських та регіональних*: «Звітна наукова конференція Інституту вищої освіти НАПН України «Наука і вища освіта» (Київ, 2013); «VIII Всеукраїнська студентська наукова конференція «Сучасні проблеми фізико-математичних наук» (Ніжин, 2013); Звітно-наукова конференція викладачів, аспірантів і докторантів Інституту інформатики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2014); Всеукраїнська науково-практична конференція «Філософія, суспільство, освіта: виклики сучасності» (Київ, 2014); Всеукраїнська науково-практична конференція «Забезпечення якості освіти в Україні» (Київ, 2015); III Всеукраїнська науково-практична конференція «Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця» (Суми, 2015); Звітно-наукова конференція за підсумками наукових досліджень 2015 р. «Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету» (Київ, 2016); *під час*

семінарів: «Стандартизоване тестування – інструмент підвищення якості освіти», доктор Жарко Вукмирович (Американські Інститути Досліджень, США) (Київ, 2012); ESL Семінар-практикум професійного розвитку «Передовий досвід оцінювання рівня знань з англійської мови», професор Гавайського університету в Маноа (США) Джеймс Дін Браун (Київ, 2013); «Педагогічна освіта в Литві: досвід акредитації вчителів» (Київ, 2013); Методологічний семінар для аспірантів «Технологічний підхід в освіті» (Київ, 2013); Науково-практичний семінар «Запровадження Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, ЄКТС» (Київ, 2013); Науково-методичний семінар для завідуючих районними, міськими методичними кабінетами, центрами, науково-методичними центрами, науково-педагогічних і методичних працівників Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів з теми: «Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти» (Біла Церква, 2014); Науково-практичний семінар «Хмарні технології в освіті» (Київ, 2014); Науково-практичний семінар «Європейські кваліфікаційні рамки та інструменти їх реалізації в програмі «Горизонт 2020» (Київ, 2014).

Положення та результати проведеного дослідження систематично обговорювалися на засіданнях кафедри комп'ютерної інженерії та освітніх вимірювань і наукових звітних конференціях Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, конференціях молодих науковців тощо.

Публікації. Основні результати дослідження розкрито у 24 публікаціях, серед яких: 1 інформаційний довідник, 2 методичних рекомендацій, 9 статей у наукових фахових виданнях, 1 стаття у закордонному науковому фаховому виданні, 11 статей у матеріалах науково-практичних конференцій,

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків з кожного розділу, загальних висновків та списків використаних джерел до кожного розділу (загалом 244 найменувань, серед яких 30 іноземних джерел). Загальний обсяг дисертації 255 сторінок, із них 236 сторінок основного тексту. Дослідження містить 6 додатків, обсяг яких складає 19 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми дослідження, сформульовано мету, поставлено завдання дослідження, визначено його об'єкт і предмет, указано методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичну та практичну значущість, указано відомості про апробацію та впровадження результатів.

У першому розділі «**Теорія і практика професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань в інформаційному суспільстві**» нами здійснено аналіз понятійно-категоріального апарату, досліджено сучасний стан теорії та практики освітніх вимірювань; вивчено й узагальнено вітчизняний та зарубіжний досвід професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань, визначено перспективи розвитку магістратури з освітніх вимірювань в українських ВНЗ; проаналізовано основні засади нової парадигми вищої освіти – студентоцентрованого навчання.

Аналіз та узагальнення основних понять галузі («вимірювання», «освітні вимірювання», «педагогічні вимірювання», «тестологія», «рейтинг», «моніторинг якості освіти», «тест») дав можливість визначити ключові напрями, в яких повинна здійснюватися професійна підготовка магістрів зі спеціальності «Освітні вимірювання». Ці напрями знайшли своє відображення у запропонованому нами авторському визначенні поняття, яке було сформульовано на основі фундаментального дослідження і порівняння його трактувань у вітчизняних і зарубіжних джерелах. Тому нами запропоновано таку дефініцію: «Освітні вимірювання – це наукове знання, яке вивчає історію, теорію та методику розроблення і використання інструментарію вимірювань досягнень у всіх сегментах освітньої сфери, застосування математико-статистичного аналізу до результатів вимірювань та їх інтерпретацію».

Під час стажування дисертантки в університетах м. Рочестер (штат Нью-Йорк, США) та у ході дослідження електронних ресурсів, порталів таких університетів США: Бостонський коледж (англ. the Boston College), Колумбійський університет (англ. the Columbia University), Університет Меріленду (англ. the University of Maryland) та Університет Конектикуту (англ. the University of Connecticut) було здійснено аналіз зарубіжного досвіду підготовки фахівців з освітніх вимірювань. Встановлено організаційно-методичні особливості досліджуваної підготовки за кордоном, серед яких: 1) різна базова вища освіта контингенту вступників; 2) не обов'язковість попередньої математичної освіти, проте необхідність складання для вступу тесту GRE (англ. the Graduate Record Examinations) для оцінювання мовних, математичних, аналітичних і навичок критичного мислення, набутих під час здобуття попередньої освіти; 3) навчальний план розрахований на 30 – 60 кредитів, залежно від типу диплому (Магістр мистецтв, Магістр освіти, Магістр наук); 4) практична складова реалізується через працевлаштування магістрантів в університетські центри та лабораторії, що займаються освітніми вимірюваннями, за системою неповного робочого дня; 5) навчальний план магістранта носить індивідуалізований характер і відсоток дисциплін, які є обов'язковими не перевищує 50 % у будь-якому з досліджуваних нами ВНЗ; 6) навчальні плани та програми розробляються та затверджуються на рівні університету; 7) пріоритетним в організації навчального процесу є компетентнісний та особистісно-орієнтований підходи; 8) навчання завершується або ж складанням комплексного випускного іспиту, або ж усним захистом магістерського дослідження та публікацією у фаховому журналі; 9) моніторинг якості освіти, яку здобувають магістранти спеціальності, проводиться безпосередньо університетом, який, у першу чергу, зацікавлений у якості наданої ним освітньої послуги; 10) наявність потужної системи зав'язків з випускниками, у тому числі з метою сприяння у працевлаштуванні нинішнім магістрантам.

З метою систематизації основних аспектів професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у вітчизняних університетах здійснено аналітичний огляд становлення цієї магістерської програми в Україні. Опрацьовано результати контент-аналізу акредитаційних справ спеціальності, навчальних планів, навчальних і робочих програм дисциплін, навчально-методичного, матеріально-

технічного забезпечення. Проведено бесіди з професорсько-викладацьким складом випускових кафедр.

Проведена робота була узагальнена методом SWOT-аналізу, що дозволило виявити сильні сторони професійної підготовки магістрів з ОБ у вітчизняних вишах: 1) під час створення програми використано досвід європейських університетів; 2) для читання лекцій запрошуються міжнародні фахівці у галузі освітніх вимірювань та психометрії (співпраця з Американськими радами з міжнародної освіти); 3) високий науковий та педагогічний рівень професорсько-викладацького складу випускових кафедр; 4) наявність платформ для дистанційного навчання за програмою; 5) завершення навчання супроводжується одержанням додатку до диплому європейського зразка (англ. Diploma Supplement).

Серед слабких сторін підготовки, частину з яких було усунуто в процесі виконання цього дисертаційного дослідження, такі: 1) недостатній рівень професійної орієнтації у напрямі освітніх вимірювань; 2) недостатні кількість та якість науково-методичного, матеріально-технічного, ресурсного забезпечення; 3) відсутність наступності у навчанні, тобто програми з ОБ на рівні аспірантури, що, у свою чергу, спричиняє недостатність системних наукових досліджень у галузі; 4) відсутність налагодженої системи зв'язків із випускниками програми; 5) недостатній рівень співпраці з роботодавцями; 6) недостатній рівень умотивованості студентів щодо працевлаштування за спеціальністю.

Таким чином, встановлено основні перспективні напрями розвитку цієї магістерської програми, які було враховано під час розроблення структурно-функціональної моделі підготовки магістрів з освітніх вимірювань:

- модернізація процесу підготовки магістрів з освітніх вимірювань на основі фундаментальних засад студентоцентрованого навчання;
- оновлення навчальних планів, удосконалення наявних та розроблення нових навчальних і робочих програм;
- поглиблення використання інформаційно-комунікаційних технологій для проведення занять, контрольної-оцінювальної діяльності;
- залучення магістрантів до розроблення тестових завдань для всіх дисциплін навчального плану, до здійснення математико-статистичного аналізу апробації розроблених тестових завдань з метою їх повного «занурення» у майбутнє професійне середовище;
- удосконалення структури практичної підготовки (проведення науково-дослідницької, виробничої, переддипломної практик); розширення мережі баз практик; поглиблення співпраці з майбутніми працедавцями;
- розвиток міжнародної співпраці у контексті мобільності викладачів та студентів магістратури.

У ході вивчення наукової психолого-педагогічної та методичної літератури ми дійшли висновку, що найкраще відповідає сучасній освітній парадигмі професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань компетентнісний підхід з використанням системного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого, діалогічного, рефлексивного та акмеологічного підходів. Ці підходи лежать в основі студентоцентрованого навчання, основні засади якого закладено нами у

структурно-функціональну модель підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті.

Термін «студентоцентроване навчання» (англ. student-centered learning) з'явився у науковому просторі у зв'язку з болонськими перетвореннями системи вітчизняної освіти. Розробляючи новий навчальний план та програми навчальних дисциплін, нами взято до уваги досвід міжнародного проекту Тюнінг «Гармонізація освітянських структур в Європі» (англ. Tuning educational structures in Europe, TUNING), що був запроваджений у 2000 році за підтримки Європейської Комісії з метою розроблення спільних принципів підходів до створення, вдосконалення, впровадження, оцінювання та підвищення якості навчальних програм вищої освіти. Підсумовано, що його основними базовими поняттями є компетентності, які набуваються студентами, та результати навчання, які формулюються викладачами на рівні освітньої програми і повинні бути чітко вимірюваними. Цей чинник було у подальшому враховано при розробленні авторської моделі. Базовою термінологією для формулювання результатів навчання та компетентностей магістрів з освітніх вимірювань була термінологія дескрипторів Національної рамки кваліфікацій.

У другому розділі **«Наукове обґрунтування структурно-функціональної моделі професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання»** нами сформульовано й аргументовано визначення поняття «готовність магістра з освітніх вимірювань до професійної діяльності»; визначено й науково обґрунтовано її критерії, показники та рівні; виокремлено і розкрито сукупність психолого-педагогічних умов, які впливають на позитивну динаміку формування зазначеної готовності та забезпечують результативність розробленої структурно-функціональної моделі професійної підготовки магістрів з ОВ у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання.

Досліджуючи теорію і практику професійної магістерської підготовки в загальному, ми дійшли висновку, що формування готовності до професійної діяльності є впорядкованим, контрольованим процесом, що потребує наявності структурної моделі, яка націлена на підвищення рівня сформованості цієї характеристики у магістра. Використання методів теоретичного аналізу, узагальнення, проведення аналогій та синтезу дозволило у підсумку сформулювати визначення поняття: «Готовність магістра з освітніх вимірювань до професійної діяльності - це інтегративна характеристика особистості, яка є необхідною умовою здійснення майбутніх посадових обов'язків та консолідує когнітивний, діяльнісний, мотиваційний та ціннісний компоненти, що передбачають наявність сформованих загальних та спеціальних компетентностей у галузі освітніх вимірювань». Продемонстровано, на нашу думку, таку найоптимальнішою компонентну структуру готовності магістрів з освітніх вимірювань, яка, перш за все, складається з двох взаємопов'язаних складових: професійної та психологічної, а вони, у свою чергу, структуруються у взаємодію нижчерівневих компонентів: когнітивного, діяльнісного, мотиваційного, ціннісного. Визначальним чинником такого поділу у нашому дослідженні було

врахування особливостей студентоцентрованого навчання та таксономії навчальних цілей.

Компоненти готовності були критеріями, за якими власне визначався рівень сформованості готовності магістрів з ОВ до професійної діяльності: недостатній, середній, високий. Високому рівню готовності магістра з освітніх вимірювань до професійної діяльності відповідав випускник магістратури, який показував високі результати впродовж навчання, здобув глибокі знання історії, сучасного стану та тенденцій розвитку, понятійного апарату процесів вимірювань в освіті, оцінювання, тестування, моніторингу якості освіти, рейтингувань тощо; демонстрував уміння конструювати тестові завдання, матриці тестів, формувати тести, проводити тестування, опрацьовувати їх результати, писати на їх основі аналітичні звіти тощо. В загальному такий випускник володіє глибокими фаховими знаннями та вміннями, вміє виконувати професійні завдання та проблеми, вміє працювати індивідуально та в команді, має сформовану і закріплену систему особистісних цінностей та професійно значущих якостей, задовольняє свій професійний та особистісний потенціал, а також потреби суспільства у своїй галузі. Це потенційний компетентний фахівець, конкурентоспроможний і затребуваний на сучасному ринку праці.

Унаслідок здійсненого аналізу наукових праць у галузі професійної освіти, вивчення досвіду роботи викладачів, які взяли участь у дослідженні дисертантки, а також власного професійно-педагогічного досвіду, виокремлено й розкрито низку психолого-педагогічних умов, врахування яких сприяло позитивній динаміці підвищення рівня готовності магістра з освітніх вимірювань до професійної діяльності: 1) єдність теоретичної та практичної складових навчального процесу із забезпеченням мотивації до навчання; 2) наявність комплексної системи практичної підготовки магістрів з освітніх вимірювань, зорієнтованої на ознайомлення магістрантів з умовами майбутньої професійної діяльності ще під час навчання; 3) реалізація принципів студентоцентрованого навчання в організації навчального процесу професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань; 4) ефективне використання інформаційного навчального середовища.

Враховуючи вимоги до магістра з освітніх вимірювань та зважаючи на специфіку магістратури з ОВ, нами було розроблено, обґрунтовано, впроваджено та експериментально перевірено структурно-функціональну модель професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання (рис. 1). Модель складається з трьох блоків: цільового, змістово-операційного та результативного. Кожен із блоків має складові, що логічно виходять одна з одної та розміщені в ієрархічній послідовності. Зокрема, *цільовий блок* містить цілепокладаючу та мотиваційну складові й відображає базову і головну мету – сформувати готовність магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності.

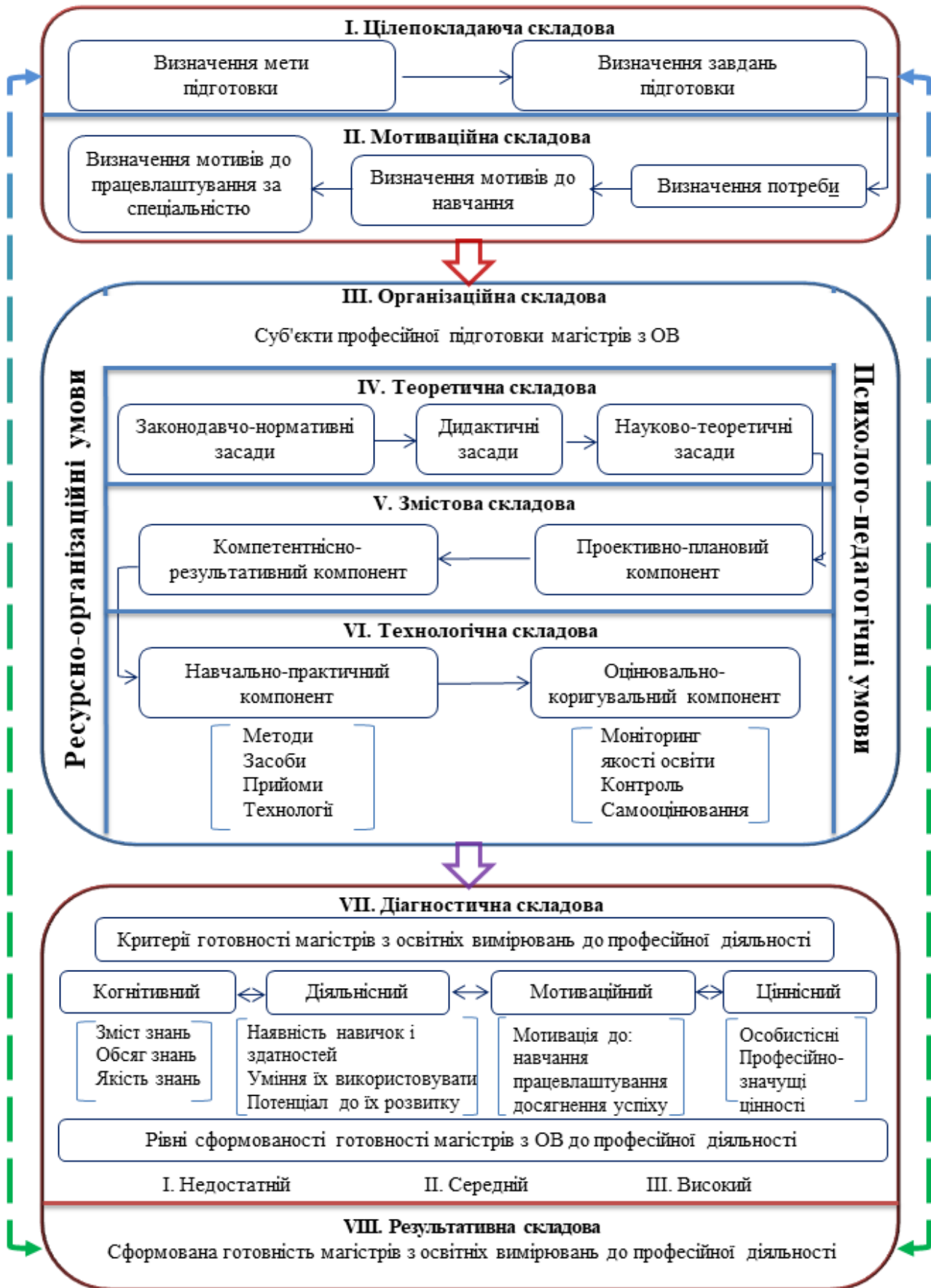

Рис. 1. Структурно-функціональна модель професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань в умовах студентоцентрованого навчання

Змістово-операційний блок реалізується через такі складові: організаційну (забезпечує визначення суб'єктів підготовки та умов, у яких вони взаємодіють), теоретичну (об'єднує нормативно-правові, дидактичні та науково-теоретичні засади професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань), змістову (відображає процеси формування, розвивання, вдосконалення, коригування (за необхідності) змісту професійної компетентності) та технологічну (вміщує усі аспекти технології магістерської підготовки). Заключним блоком є *результативний*, що складається з двох складових: діагностичної та безпосередньо результативної, і забезпечує перевірку рівнів сформованості готовності магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності відповідно до обґрунтованих критеріїв та показників оцінювання, а також перевірку ефективності функціонування моделі загалом. Результатом моделі є сформована готовність магістра з освітніх вимірювань до професійної діяльності, що передбачає наявність у випускників (на тому чи іншому рівні) усіх знань, умінь та цінностей, передбачених критеріями і показниками готовності.

У третьому розділі **«Організація і результати дослідно-експериментальної роботи з впровадження моделі підготовки магістрів з освітніх вимірювань»** експериментально перевірено впроваджену структурно-функціональну модель професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання.

Дослідження проводилося у 2011 – 2016 роках й охоплювало три етапи науково-педагогічного пошуку.

На першому констатувальному етапі (2011 – 2013 рр.) вивчалася філософська, психолого-педагогічна, науково-методична література, аналізувався вітчизняний і зарубіжний досвід підготовки фахівців з освітніх вимірювань (у тому числі через бесіди з провідними зарубіжними та вітчизняними фахівцями у цій галузі та під час стажування у Сполучених Штатах Америки по програмі «Відкритий світ»), розроблялися матеріали акредитаційної справи спеціальності «Освітні вимірювання» у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова; досліджувалися теоретичні та практичні аспекти підготовки під час участі у міжнародному проекті «Освітні вимірювання, адаптовані до стандартів ЄС» за програмою Європейського Союзу Tempus IV. Дані, здобуті під час підготовчої стадії проведення педагогічного експерименту, стали основою для визначення та формулювання об'єкта, предмета, мети, завдань дослідження.

Вивчалися теоретичні основи створення структурно-функціональної моделі професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання.

На другому етапі (2013 – 2014 рр.) продовжувалося вивчення наукових джерел, виявлялися особливості та перспективи розвитку системи підготовки фахівців з освітніх вимірювань в Україні під час співкоординації проекту підтримки магістерської програми з освітніх вимірювань у рамках реалізації Меморандуму про співпрацю між Американськими радами з міжнародної освіти та Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова формулювалися та обґрунтовувалися критерії, показники та рівні сформованості готовності магістра з освітніх вимірювань до професійної діяльності, визначалися

психолого-педагогічні й організаційно-педагогічні умови підготовки магістрів з ОВ; розроблялася структурно-функціональна модель підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання, проводився пошуковий етап педагогічного експерименту.

На третьому етапі (2015 – 2016 рр.) здійснювався формувальний експеримент, на різних етапах якого перевірялася ефективність авторської моделі підготовки магістрів з ОВ; дидактично обґрунтовувались психолого-педагогічні та організаційно-педагогічні умови її впровадження; здійснювалися систематизація та опрацювання даних педагогічного експерименту, проводилося експертне оцінювання ефективності розробленої та впровадженої моделі, узагальнювалися результати наукового пошуку, формулювалися основні висновки та рекомендації.

На різних етапах наукового дослідження здійснювалась підготовка і видання методичних напрацювань з проблем підготовки фахівців з освітніх вимірювань (а саме, двомовний інформаційний пакет спеціальності, методичні рекомендації щодо проходження виробничої практики, методичні рекомендації щодо написання магістерської роботи), публікація статей тощо.

Перевірку результативності розробленої нами структурно-функціональної моделі професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань в умовах студентоцентрованого навчання, її методичного забезпечення, а також реалізації поставленої мети та завдань дисертаційного дослідження, було здійснено за допомогою педагогічного експерименту, який проводився впродовж 2012 – 2016 років на базі п'яти вітчизняних ВНЗ. Загалом в експериментальному дослідженні на різних етапах його організації взяло участь 313 студентів та 25 викладачів різних ВНЗ. При цьому контрольні та експериментальні групи студентів, які брали участь у педагогічному експерименті, сформовано методом основного масиву добору респондентів, що розрахований на невеликі генеральні сукупності.

Перевірка на однорідність вибірок для контрольної та експериментальної груп відбувалася з використанням непараметричного статистичного критерію U-Манна-Уїтні. Для проведення формувального експерименту було обрано групи студентів, які характеризувалися достатньо близькими якісними та кількісними показниками за підсумками констатувального зрізу.

Експериментальна робота здійснювалася на принципах системності та комплексності. У процесі дослідження було використано ряд взаємодоповнюючих методів діагностики критеріїв готовності магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності.

У ході педагогічного експерименту, з метою діагностики задоволеності студентів змістом, структурою, формами та методами навчального процесу, проводилися бесіди, спостереження за діяльністю студентів, анкетування, аналізувалися результати успішності з різних дисциплін. Також проводилися бесіди та анкетування з випускниками магістратури «Освітні вимірювання», викладачами, фахівцями з освітніх вимірювань з метою удосконалення змісту та структури, обсягу годин, передбачених на вивчення професійних дисциплін навчального плану, який був би ефективнішим для організації професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань.

Щоб виявити статистично значущі відмінності в рівнях сформованості готовності у студентів контрольної та експериментальної груп було використано метод статистичних гіпотез. Результати статистичного опрацювання дозволили зробити висновок про те, що впровадження структурно-функціональної моделі професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності в педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання є ефективним і доцільним.

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дисертаційного дослідження виконано всі поставлені завдання. Результати проведеного дослідження дали підстави зробити такі висновки:

1. Сучасний стан теорії і практики освітніх вимірювань в Україні та за кордоном дещо різняться, що спричинено затримкою розвитку цієї науки на вітчизняній освітній ниві. І хоч освітні вимірювання набули широкого розповсюдження як нова наукова теорія, як освітня діяльність та як інноваційна педагогічна технологія, у нашій країні досі є суперечності у науковій психолого-педагогічній літературі як щодо тлумачення самого терміну, так і щодо видів діяльності, які включає у себе це явище. У результаті здійсненого концептуально-порівняльного та структурно-системного аналізу наукових джерел нами вивчено підходи до розуміння поняття «Освітні вимірювання» та запропоновано власне формулювання.

2. Узагальнено сутнісні характеристики та зміст магістерської підготовки з освітніх вимірювань у зарубіжних та вітчизняних вищих навчальних закладах. Визначено, що професійна діяльність фахівців з освітніх вимірювань є різносторонньою з точки зору сфер діяльності (освіта, бізнес), та з точки зору спеціалізацій (використання тестування у вчительській та викладацькій діяльності, робота над конструюванням тестових матеріалів, у тому числі національного рівня, статистичне опрацювання результатів (психометрія), адміністрування процесів моніторингу якості освіти, рейтингування тощо). На підставі аналізу наукової, методологічної, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури проаналізовано стан виконання вимог стандарту, розробленого під час виконання проекту «Освітні вимірювання, адаптовані до стандартів ЄС».

3. Ефективне та результативне виконання відповідних професійних завдань вимагає сформованої готовності магістра з освітніх вимірювань до професійної діяльності, що визначається як інтегративна характеристика особистості, яка є необхідною умовою здійснення майбутніх посадових обов'язків та консолідує когнітивний, діяльнісний, мотиваційний та ціннісний компоненти, що передбачають наявність сформованих загальних та спеціальних компетентостей у галузі освітніх вимірювань. Концептуальним підходом у формуванні досліджуваної готовності є студентоцентроване навчання. Базуючись на компонентах готовності визначено й описано її критерії та показники. Когнітивний критерій є мірилом загальних та спеціальних знань магістра з освітніх вимірювань (показники: зміст знань, обсяг знань та якість знань);

діяльнісний критерій є мірилом загальних та спеціальних здатностей, умінь і навичок магістра з освітніх вимірювань (показники: наявність необхідних здатностей, умінь і навичок, уміння застосовувати сформовані здатності, вміння і навички, потенціал до постійного вдосконалення сформованих здатностей, умінь і навичок); мотиваційний критерій – це мірило сформованості та узгодженості внутрішніх та зовнішніх мотивів до навчання, професійної діяльності, самореалізації тощо (показники: мотивація до навчання за обраною спеціальністю, мотивація до працевлаштування за обраною спеціальністю, мотивація на досягнення успіху); ціннісний критерій – мірило сформованості певних особистісних та професійно значущих якостей (показники: стійка система особистісних цінностей та стійка система професійно важливих якостей особистості). Відповідно до них виділено та охарактеризовано три рівні готовності: низький, середній, високий.

Обґрунтовано психолого-педагогічні умови формування готовності магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності: 1) єдність теоретичної та практичної складових навчального процесу із забезпеченням мотивації до навчання; 2) наявність комплексної системи практичної підготовки магістрів з освітніх вимірювань, зорієнтованої на ознайомлення магістрантів з умовами майбутньої професійної діяльності ще під час навчання; 3) реалізація принципів студентоцентрованого навчання в організації навчального процесу професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань; 4) ефективне використання інформаційного навчального середовища. Доцільність представлення саме такого набору умов доведено результатами перевірки ефективності моделі підготовки, яка функціонує, якщо вони дотримані, а також результатами емпіричних спостережень за ходом навчального процесу.

4. Теоретично обґрунтовано розроблену структурно-функціональну модель професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання. Модель складається з трьох блоків: цільового, змістово-операційного та результативного. Кожен з блоків має складові, що логічно виходять одна з одної та розміщені в ієрархічній послідовності. Зокрема, цільовий блок містить цілепокладаючу та мотиваційну складові й відображає мету – сформулювати готовність магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності. Змістово-операційний блок реалізується через такі складові: організаційну (забезпечує визначення суб'єктів і об'єктів підготовки та умов, у яких вони взаємодіють), теоретичну (об'єднує нормативно-правові, дидактичні та науково-теоретичні засади професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань), змістову (відображає процеси формування, розвивання, вдосконалення, часом коригування змісту професійної компетентності) та технологічну (вміщує всі аспекти технології магістерської підготовки). Заключним блоком є результативний, що складається з двох складових: діагностичної та безпосередньо результативної і забезпечує оцінювання ефективності функціонування моделі загалом, а також перевірки рівнів сформованості готовності магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності відповідно до обґрунтованих критеріїв та показників. Результатом моделі є готовність магістра з освітніх вимірювань до професійної діяльності, що

передбачає наявність у випускників (на тому чи іншому рівні) усіх знань, умінь та цінностей, передбачених критеріями та показниками готовності до професійної діяльності.

5. Експериментально перевірено доцільність і ефективність упровадження запропонованої моделі професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання. Опрацьовані за допомогою методів математичної статистики результати проведеного педагогічного експерименту показали позитивну динаміку рівня сформованості готовності магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності та їх успішну діяльність на практиці.

Отже, дисертаційне дослідження здійснено, мету досягнуто, завдання виконано. Проте це дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми дослідження. Подальшого вивчення потребують питання спеціалізації професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань, підготовки магістрів з освітніх вимірювань до науково-дослідної роботи тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Інформаційний довідник, методичні рекомендації

1. Інститут інформатики: інформаційний пакет спеціальності 8.18010022 «Освітні вимірювання», напряму підготовки 1801 «Специфічні категорії» / [Уклад. Сергієнко В.П., Макаренко О.Л.]; за заг. ред. В.П. Сергієнка. - К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 72 с.

2. Макаренко О. Л. Методичні рекомендації щодо проходження виробничої практики / О. Л. Макаренко. – Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – 32 с.

3. Методичні рекомендації щодо підготовки і захисту магістерських робіт з освітніх вимірювань / [Уклад. В.П. Сергієнко, О.Л. Макаренко]; НПУ імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 60 с.

Статті у наукових фахових виданнях

4. Макаренко О.Л. Оцінювання навчальних досягнень засобами інформаційних технологій // Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. – 2013. – № 3 (дод. 1). – Тематич. вип. «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – Т. 2. – С. 73 – 78.

5. Макаренко О. Л., Бондаренко С. І., Сергієнко В. П. Підготовка магістрів з освітніх вимірювань в Україні: стан і перспективи // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 43. – С. 19 – 27. – (Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи).

6. Макаренко О.Л., Сергієнко В.П. Науково-методичні засади управління якістю освіти у Національному педагогічному університеті імені Михайла Драгоманова // Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис [Тематичний випуск «Науково-методичні засади управління якістю освіти у вищих навчальних закладах»] – Луцьк: «ВолиньПоліграф», 2013. – № 2 (додаток 2). – С. 69-75.

7. Макаренко О.Л. Магістерські програми з освітніх вимірювань в університетах США // Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. – Кіровоград, 2014. – № 3 (дод. 2). – Тематич. вип. «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – Т. 2. – С. 243 – 252.

8. Макаренко О.Л., Присяжнюк А.О. Сучасні методи і засоби комп'ютерної діагностики знань студентів // Вісник ТІМО. - 2014. - № 2 – 3. - С. 67-72.

9. Макаренко О. Л., Сергієнко В. П. Компаративний аналіз визначень поняття «Освітні вимірювання» // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. праць: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне-Київ : Міленіум, 2015. – Вип. 12(55). – Ч. 2. – С. 207 – 216.

10. Макаренко О. Л. Напрями розвитку магістерської програми з освітніх вимірювань // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогіка. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2016. – Вип. 2(4). – С. 42 – 46.

11. Макаренко О.Л., Сергієнко В.П., Кухар Л.О. Розвиток магістратури з освітніх вимірювань в НПУ імені М.П. Драгоманова // Вісник ТІМО. – 2016. - № 02-03. – С. 20-25.

12. Макаренко О. Л. Викладання дисципліни «Основи освітніх вимірювань» з використанням засобів системи Moodle // Інформаційні технології і засоби навчання : електрон. Наук. фахове вид. – 2017. – № 1. – Т. 57. – С. 83 – 95.

Стаття у зарубіжному науковому фаховому виданні

13. Makarenko O.L. Structural and functional model of masters' professional training aimed on educational measurement program at pedagogical university in conditions of student-centered approach. IntellectualArchive Journal. Volume 5. Number 2. Shiny World Corp. March/April of 2016. P. 113 – 122.

Матеріали науково-практичних конференцій і форумів

14. Макаренко О.Л. Підготовка фахівців з освітніх вимірювань відповідно до стандартів Європейського Союзу : Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції [«Інформаційні технології в професійній діяльності»], (Рівне, 2012 р.) / МОН, Рівненський ДГУ. - Рівне.: Рівненський ДГУ, 2012. – С. 36 – 37.

15. Макаренко О.Л., Сергієнко В.П. Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців з освітніх вимірювань : Матеріали Міжнародний форум фахівців у галузі освітніх вимірювань, (Київ, 2012 р.) / МОН, НПУ імені М.П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – С. 29 – 30.

16. Макаренко О.Л., Сергієнко В.П. Підготовка магістрів з освітніх вимірювань до моніторингу якості освіти : Матеріали IV Міжнародної літньої школи [«Освітні вимірювання: викладання, дослідження, практика»], (Форос - 2012) / МОН, НДУ імені М.Гоголя, НПУ імені М.П. Драгоманова та ін. – Ніжин.: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012 р. – С. 18 – 19

17. Макаренко О.Л. Використання ІКТ у професійній підготовці майбутніх фахівців з освітніх вимірювань : Матеріали Міжнародної наукової конференції [«Актуальні проблеми методології та методики навчання фізико-математичних дисциплін»], (Київ, 2013) / МОН, НАПН України, АН ВО України, НПУ імені М.П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 194 с.

18. Макаренко О.Л. Використання середовища Moodle в системі моніторингу якості освіти в педагогічних університетах : Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «FOSS Lviv - 2013» (Львів - 2013). – С. 98 - 99

19. Макаренко О.Л. Підготовка магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті до моніторингу якості освіти : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Освітні вимірювання – 2013. ЗНО як інструмент забезпечення рівного доступу до вищої освіти й оцінювання якості освіти: оцінювання, інтерпретація, використання результатів». Татари́в, 2013. – С. 98-99

20. Макаренко О.Л. Науково-дослідна робота як складова системи магістерської підготовки з освітніх вимірювань // Гілея : науковий вісник : збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. -К.: ПП «Видавництво «Гілея», 2014. - Вип. 84 (5). – С. 553 – 554

21. Макаренко О.Л. Підготовка фахівців з освітніх вимірювань до моніторингу якості освіти : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції [«Забезпечення якості освіти в Україні»], (Київ, 2015 р.)

22. Макаренко О.Л. Формування професійної компетентності магістрантів освітніх вимірювань : «Матеріали V Міжнародної науково-методичної конференції [«Освітні вимірювання-2015. Реформування зовнішнього незалежного оцінювання: методологія, модель, основні складові»] . - Е-формат.: Київ, - 2015

23. Макаренко О.Л. Дистанційні форми діагностики навчальних досягнень майбутніх фахівців з освітніх вимірювань : «Матеріали Десятої міжнародної конференції [Нові інформаційні технології в освіті для всіх (ІТЕА-2015)].: - Е-формат.: 26-27 листопада 2015 року, м. Київ.

24. Макаренко О.Л. Формування ключових компетентностей у магістрантів спеціальності «Освітні вимірювання» : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції [Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2015) 2-3 грудня 2015 р., м. Суми] у 2-х томах. - Суми : ВВП "Мрія", 2015. - Т I. - с. 45-49.

АНОТАЦІЇ

Макаренко О. Л. Підготовка магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. - Київ, 2017.

Досліджено підготовку магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання.

Здійснено аналіз сучасного стану теорії і практики освітніх вимірювань, підходів до визначення таких понять, термінів і категорій: освітні вимірювання, тест, тестування, моніторинг якості освіти тощо. На основі аналізу, узагальнення та систематизації зарубіжного та вітчизняного досвіду запропоновано авторське формулювання поняття «Освітні вимірювання».

Досліджено сутнісні характеристики та зміст магістерської підготовки з освітніх вимірювань у зарубіжних та вітчизняних вищих навчальних закладах. Встановлено перспективи розвитку магістерської програми, які враховано у подальшому у розробленні моделі підготовки магістрів з освітніх вимірювань.

Сформулювати й обґрунтувати критерії та показники готовності магістрів з освітніх вимірювань до професійної діяльності, виявлено рівні її сформованості. Досліджено та аргументовано психолого-педагогічні умови формування готовності магістра з освітніх вимірювань до професійної діяльності.

Вперше розроблено, науково обґрунтовано та впроваджено структурно-функціональну модель професійної підготовки магістрів з освітніх вимірювань у педагогічному університеті в умовах студентоцентрованого навчання. Експериментально перевірено та доведено доцільність впровадження.

Ключові слова: освітні вимірювання, магістратура, підготовка магістрів, професійна освіта, готовність до професійної діяльності, педагогічні умови структурно-функціональна модель підготовки магістрів.

Макаренко Е.Л. Подготовка магистров по образовательным измерениям в педагогическом университете – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 «Теория и методика профессионального образования». – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. - Киев, 2017.

В диссертации изложены результаты исследования профессиональной подготовки магистров по образовательным измерениям в педагогическом университете в условиях студентоцентрированного обучения.

Осуществлен анализ нынешнего состояния и тенденций теории и практики образовательных измерений, подходов к формулированию таких понятий, терминов и категорий: образовательные измерения, тест, тестирование, мониторинг качества образования и т.д. На основе анализа, обобщения и систематизации зарубежного и отечественного опыта предложена авторская формулировка понятия «образовательные измерения».

Исследованы основные качества та содержание магистерской подготовки по образовательным измерениям в зарубежных и украинских высших учебных заведениях. Установлены перспективы развития этой магистерской программы, которые учтены далее при разработке модели подготовки магистров по образовательным измерениям.

Сформулированы и аргументированы критерии и показатели готовности магистров по образовательным измерениям к профессиональной деятельности, установлены уровни ее формирования. Исследованы психолого-педагогические условия формирования готовности магистра по образовательным измерениям к профессиональной деятельности.

Впервые разработана, научно обоснованно та внедрена структурно-функциональная модель профессиональной подготовки магистров по образовательным измерениям в педагогическом университете в условиях студентоцентрированного обучения. Экспериментально проверено и доказано целесообразность ее внедрения.

Ключевые слова: образовательные измерения, магистратура, подготовка магистров, профессиональное образование, готовность к профессиональной деятельности, психолого-педагогические условия, структурно-функциональная модель подготовки магистров.

Olena L. Makarenko. The Preparation of the Masters in Educational Measurement at Pedagogical University. – Manuscript.

Dissertation is for getting the Doctor of Philosophy Degree, specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, 2017.

This dissertation aims to illuminate the research results of the training of masters in educational measurement at the pedagogical university under conditions of student-centered learning.

An analysis of the current state of the educational measurement theory and practice is performed. It had explored the approaches to the definition of such concepts, terms and categories: educational measurement, test, testing, education quality monitoring, etc. On the basis of analysis, generalization and systematization of foreign and domestic experience, the author's formulation of the concept "Educational measurement" had proposed.

It had examined the essential features and content of the master's degree training in educational measurement at foreign and domestic universities. The prospects of the development of the domestic master's programme had detected and drowned up. These prospects were taken into account in the further development of the new model of preparation of masters in educational measurement.

Also this study highlights the results of the study of the concept of "readiness of master's in educational measurement for professional activity". This concept was determined as an integrative personality characteristic that is a prerequisite to carry out the future job duties and responsibilities. This characteristic consolidates cognitive, activity, motivation and value components. The criteria, indicators and levels of readiness to a professional activity of masters' in educational measurement were developed and based on the indicated components and substantiated.

The psychological and pedagogical conditions of forming the readiness of master's in educational measurement to professional activity are explored and substantiated: 1) the unity of the theoretical and practical components of the educational process with the provision of motivation to study; 2) the implementation of the

principles of student-centered learning in the organization of the educational process of professional training of master's in educational measurement; 3) effective use of information and communication learning environment; 4) the existence of a comprehensive system of practical training of masters in educational measurement, aimed at familiarizing masters with the conditions of future professional activities even during training at university.

The main finding of this research was the structural and functional model of professional training of master's in educational measurement at the pedagogical university under the conditions of student-centered learning. This model was developed, scientifically substantiated and implemented in educational process. The feasibility of its implementation had experimentally verified and proved.

The practical significance of this completed study is that the curriculum in educational measurement had renewed and designed to enhance effectiveness of this master's training. The work programmes of propaedeutic course "Fundamentals of Educational Measurement", and courses "Methodology of research in educational measurement", "Testing in the HR-management", "Activities of establishments for education quality assessment" had developed and implemented. A set of test items for the effective monitoring of educational outcomes, and for the level of the readiness of master's in educational measurement for professional activity had developed and implemented in the educational process. Relevant recommendations and guidelines had prepared.

The findings of this research can have an increasingly important influence for development of master's training in educational measurement at Ukrainian universities. The structural and functional model of professional training of master's in educational measurement at the pedagogical university under the conditions of student-centered learning can be adapted for training in other specialities as well.

Keywords: Educational Measurement, Master's degree, Master's training, Professional Education, Readiness for Professional Activity, Pedagogical Conditions, Structural and Functional Model of Master's Training.

Підписано до друку 11.09.2017 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 прим. Зам. № 262
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.